

УДК 811.531'276.6:006.052

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863.4/29.209657>**Ольга ШЕСТАКОВА,***orcid.org/0000-0001-6526-3029**аспірантка кафедри мов і літератур Далеккого Сходу та Південно-Східної Азії**Інституту філології**Київського національного університету імені Тараса Шевченка**(Київ, Україна) shestakova_olia@ukr.net*

ПРОЦЕС СТАНДАРТИЗАЦІЇ СУЧАСНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ КОРЕЙСЬКОЇ МОВИ

У цій статті розглядається сучасний процес стандартизації граматичної термінології корейської мови. Хоча про необхідність такої стандартизації вперше заговорили ще на початку 2000-х рр., розпочати цей процес змогли лише у 2013 р. з ініціативи Міністерства культури, спорту та туризму Кореї. Процес і досі не завершений, проте завдяки регулярній звітності дослідницької групи та Комісії з питань стандартизації уже можна проаналізувати окремі результати цього проекту. Ця робота мала на меті не лише аналіз проекту стандартизації на основі доступних нині нормативних та звітних документів проекту зі стандартизації корейської граматики («표준 국어 문법 개발»), але й ідентифікацію можливих проблем, з якими могли зіткнутися лінгвісти в процесі своєї роботи. З цією метою було проаналізовано основні особливості корейської мови в аспектах, які можуть впливати на формування та функціонування термінологічних одиниць: неабсолютна тотожність багатьох синонімів, яка виникає через нюанси у використанні ієрогліфічної основи для формування більшої частини лексики корейської мови; омонімія слів, яка знову ж таки пов'язана з тим, що багато ієрогліфів, з яких складаються слова, мають однакове звучання, проте різне значення; проблематика нормативного написання новостворених слів (띄어쓰기); дилема вибору між словами з ієрогліфічною основою (한자어) та чисто корейськими еквівалентами (고유어). Також в аналізі були враховані невіршені теоретичні питання, без відповіді на які неможлива остаточно стандартизація термінології, наприклад, визначення частини мови окремих слів, класифікація граматичних категорій та ін. Аналіз граматичної терміносистеми також показав неможливість абсолютної стандартизації у зв'язку з поділом граматики корейської мови на чотири напрями: прескриптивну граматику (규범 문법), стандартну граматику (표준어 문법), шкільну граматику (학교 문법) та граматику корейської мови як іноземної (한국어 문법). У результаті проведеної роботи було запропоновано варіант критеріїв, що можуть застосовуватись для стандартизації термінів. У перспективі досвід та результати проекту зі стандартизації термінів стандартної граматики можна буде використати для стандартизації лексики, що використовується для викладання граматики носіям мови та іноземцям.

Ключові слова: термінологія, стандартизація граматичної термінології, стандартна корейська граматики, шкільна граматики, критерії стандартизації, синонімічні терміни, омонімія термінів.

Olha SHESTAKOVA,*orcid.org/0000-0001-6526-3029**Graduate Student of the Department of Languages and Literatures of Far East and South-East Asia**of Institute of Philology**of Taras Shevchenko National University of Kyiv**(Kyiv, Ukraine) shestakova_olia@ukr.net*

STANDARDIZATION PROCESS OF MODERN KOREAN GRAMMAR TERMINOLOGY

This article reviews a modern standardization process of Korean grammar terminology. Although the necessity of such standardization was first discussed in the first decade of 20th century, the actual start of the process was initialized in 2013 by the Ministry of Culture, Sports and Tourism of the Republic of Korea. The process is still ongoing, yet we can already witness and analyze some of the accomplishments of it with the help of reports of the research group in charge of the project and the Standardization committee. The article aims to not only analyze the project by reviewing available regulatory documents and reports of the Korean Grammar Standardization project (“표준 국어 문법 개발”), but also to identify possible issues that the research group could have encountered while working on the project. In order to do this, we have analyzed main features and peculiarities of Korean language that could have possible influenced the word formation and functioning of terminology such as: minor differences in the meaning of synonyms that is possible due to peculiarities of use of hieroglyph-based syllables in word formation of the most of Korean words; homonymy that is also related to the fact that hieroglyphs that form Korean words often sound similar but have different meanings, and you cannot really avoid the need to use hieroglyphs that are identical in sounding; a problem of proper

spelling of the new-coined words (띄어쓰기); a dilemma of choice between the hieroglyphs-based words (한자어) and original Korean equivalents (고유어). The analysis has also considered currently unsolved theoretical issues that majorly influence the overall possibility to standardize Korean terminology, such as determination of which part of the speech some words belong to, classification of grammar categories, etc. The analysis of grammar terminology system has also shown the impossibility of absolute standardization due to the fact that historically Korean language grammar has been divided into four sub-groups: prescriptive grammar (규범 문법), standard grammar (표준어 문법), school grammar (학교 문법), and Korean grammar for foreigners (한국어 문법). As a result, a list of possible criteria that could be used for terminology standardization has been proposed. In the future, the experience and results received in the process of standardization project completion can be used to complete standardization of grammar terminology that is used for teaching Korean in schools and as a second language.

Key words: terminology, grammar terminology standardization, standard Korean grammar, school grammar, standardization criteria, synonymous terminology, homonymous terminology.

Постановка проблеми. Одним із найважливіших питань у будь-якій професійній галузі є стандартизація термінів (Grattidge, Westbrook, 1993: 9). Не є винятком і лінгвістика. Стандартизація термінів не лише дає змогу науковцям-лінгвістам спілкуватись «однією мовою», але й запобігає виникненню непорозуміннь у масового читача. Незважаючи на це, процес стандартизації в корейській лінгвістиці розпочався недавно – у 2013 р. (유현경, 2013). Тому в цій роботі ми розглянемо останні досягнення термінознавчої галузі Кореї у стандартизації граматичних термінів.

Об'єктом дослідження є процеси стандартизації граматичної терміносистеми корейської мови, предметом дослідження – реалізація проекту стандартизації граматичної термінології в Кореї та результати втілення цього проекту в життя. Матеріалом дослідження слугували нормативні документи Міністерства культури, спорту та туризму щодо стандартизації термінів, звітні матеріали проекту зі стандартизації корейської граматики (2013–2017 рр.) та вибірка термінів із підручників стандартної корейської граматики.

Метою статті був аналіз особливостей процесу стандартизації граматичних термінів корейської мови з огляду на притаманні корейській мові особливості функціонування. Завдання, поставлені в рамках виконання роботи: 1) виявлення основних проблем, які могли виникнути в процесі стандартизації граматичної термінології; 2) на базі звітних матеріалів проекту ідентифікувати основні принципи стандартизації термінів корейської граматики. Для виконання цих завдань було проведено аналіз матеріалів дослідження для визначення основних проблемних моментів процесу стандартизації та знаходження варіантів вирішення цих проблем.

Виклад основного матеріалу. Загальні принципи стандартизації були розроблені у ХХ ст. Е. Вюстером (Гуменюк, 2015: 75). Хоча вони стосувалися лексики технічної сфери, ці принципи стали базою для розроблення критеріїв стандартизації лексики в багатьох сферах. Зрозуміло, що насамперед науковці ставили перед собою мету нормалізувати та класифікувати терміни в таких галузях, як технології, хімія, економіка, міжнародні відносини та ін., оскільки помилки та

неточності в цих сферах створювали не просто непорозуміння, а й могли приводити до фінансових втрат (Гуменюк, 2015: 75). Лише після цього стала можливою стандартизація термінології сфер, які були важливими не для міжнародних терміносистем, а для внутрішніх (зокрема лінгвістичної).

Особливо цікавим для спостереження та вивчення є процес стандартизації лексики корейської мови, адже історичні фактори – використання китайського письма, колонізація Японією – призвели до того, що всі сфери корейської мови багаті на синоніми, які виникали залежно від мовної політики того чи іншого історичного періоду (천소영, 2011). Проблема перенасичення та різноманітності граматичної термінології особливо гостро стоїть для корейської лінгвістики, де ця синонімія виникла не лише з історичних причин, але й через відсутність будь-якої системності в термінотворенні протягом періоду становлення корейської лінгвістичної науки. Наприклад, «модальність» може позначатися такими термінами: 양태, 양태성, 양상; «аспект дієслова» – 동작상, 상, 그런꼴; і навіть такий базовий термін, як «частина мови» може мати в корейській науковій літературі два варіанти – 품사 і 씨. Тому стандартизація (표준화) стала важливим питанням для корейської наукової спільноти. Процес цей і досі не завершений, тому питання та проблеми, пов'язані з уніфікацією термінологічної лексики корейської мови, залишаються актуальними.

Проблему стандартизації лінгвістичної термінології майже не порушували теоретики. Одним з перших це питання стали розглядати в Національному інституті корейської мови, проте на той час йшлося про усунення теоретичних неточностей та вирішення ще не розв'язаних проблем граматики, щоб в подальшому мати змогу більш ефективно провести класифікацію та систематизацію термінів. Над питаннями стандартизації працювали Квон Дже Іль, Пан Сонг Вон. Ко Ін Кьон у кваліфікаційній роботі наголошував на необхідності стандартизації лексики для викладання корейської у школах, в той час як Лі Сон Ун присвятив одну з робіт проблемі стандартизації граматики для правильного вивчення та розуміння корейської мови іноземцями. Проте це все були одиничні роботи.

Нині найбільш актуальним дослідженням, присвяченим аналізу та стандартизації граматичних термінів, можна вважати проект Міністерства культури, спорту та туризму Кореї – «Створення стандартної корейської граматики» («표준 국어 문법 개발»), виконання якого було покладено на University Industry Foundation університету Йонсе. Проект проводився під керівництвом професора кафедри корейської мови та літератури університету Йонсе Ю Хьон Кйона у п'ять етапів з 2013 по 2017 р., а за основу для складання плану практичних досліджень було взято роботу Ю Хьон Кйона «Базове дослідження для створення стандартної корейської граматики» («표준 국어 문법 개발을 위한 기초 연구»), яка і стала першим етапом цього проекту у 2013 р. (유현경, 2013). Ця робота включала в себе збір наявної інформації по спробах стандартизації корейської лексики, окреслення можливих напрямів роботи, а також створення моделі «ідеального» стандарту граматики та плану для подальшої роботи дослідницької групи (유현경, 2013). У рамках другого етапу (2014) проекту було зроблено таке: 1) здійснена категоризація основних понять та визначень; 2) проведена ідентифікація деяких принципів стандартизації та нормалізації термінології; 3) організовано Комітет з питань стандартизації граматичних термінів (문법 용어 표준화 위원회) для подальшого визначення критеріїв стандартизації; 4) розпочато створення стандартизованого опису кожного з розділів корейської лінгвістики; 5) розпочато роботу над створенням онлайн-ресурсу, який би містив всю основну інформацію по стандартах граматики корейської мови (유현경, 2014).

Загалом під час проведення другого етапу, згідно зі звітом, було проаналізовано близько 30% термінів (유현경, 2014: 240).

У 2015 р., під час третього етапу, дослідницька група, по-перше, продовжила роботу над описом розділів лінгвістики та різноманітних граматичних категорій та над сайтом проекту, по-друге, запропонувала попередній варіант стандартизованого списку термінів за критеріями, визначеними на другому етапі проекту (유현경, 2015). У списку були також уже опрацьовані на другому етапі терміни, які потребували внесення змін згідно з пропозиціями Комітету з питань стандартизації. Цього разу у списку, окрім самого терміна, було подано всі можливі варіанти його використання і значень.

Четвертий етап включав: 1) завершення стандартизованого опису розділів та термінів; 2) визначення остаточних рекомендацій щодо аналізу термінів та способів їхньої стандартизації; 3) апробацію результатів дослідження та збір коментарів провідних спеціалістів, рецензування (온-나라 정책연구, 2016).

П'ятий етап мав на меті: 1) створення спільної бази даних стандартизованих термінів; 2) аналіз підруч-

ників із корейської граматики, довідників стандартної корейської граматики, словників тощо на предмет виявлення розбіжностей із новоствореними стандартами; 3) проведення семінарів та конференцій для ознайомлення науковців, викладачів та вчителів із майбутніми змінами в стандартах корейської лінгвістики (온-나라 정책연구, 2017).

Нині результати досліджень та роботи, проведеної у 2016 та 2017 рр., є недоступними для публіки, розголошення інформації заплановане на кінець грудня 2020 р. Однак деякі результати проекту уже можна побачити. Наприклад, у січні 2019 р. було опубліковано видання доповненої версії «Стандартної корейської мови» (표준 국어문법론) авторства Нам Кі Шіма, Ко Йонг Гина, Ю Хйон Кйона та Чхве Хйон Йона, до якого для викладання граматики корейської мови в усіх університетах використовували підручник видання 1985 р. (авторства Нам Кі Шіма та Ко Йонг Гина) (고영근 et al., 2019). До 2019 р. підручник перевидавався тричі, доповнюючись актуальною інформацією останніх досягнень корейської лінгвістики. Проте лише у виданні 2019 р. термінологія, подана в книзі, була повністю стандартизована.

Хоча проект стандартизації ще не завершений, уже минуло достатньо часу, щоб мати змогу проаналізувати хід процесу і зрозуміти, які ж проблеми могли спричинити таку значну тривалість проекту. Для цього потрібно детальніше розглянути основні моменти проекту.

Для того, щоб мати змогу визначити критерії стандартизації терміна, насамперед було треба чітко окреслити термінологічне поле, вибране для аналізу. Основою стали «Великий словник стандартної корейської мови» видання 1999 р. («표준국어대사전», 두산동아, далі – «Великий словник») та терміни, зібрані дослідницькою групою Ю Хьон Кйона для «Базового дослідження для створення стандартної корейської граматики» (유현경, 2014: 61).

Найбільшою проблемою науковців стало те, що в корейській лінгвістиці свого часу сформувалося чотири окремі напрями дослідження корейської граматики: прескриптивна граматики (규범 문법), стандартна граматики (표준어 문법), шкільна граматики (학교 문법) та граматики корейської мови як іноземної (한국어 문법) (김재욱, 2007).

З політичних та культурних обставин корейська лінгвістика запозичила багато категорій та понять з англійської мови (Аникіна, 2014: 61), але деякі з цих категорій були інтерпретовані на свій манер. Наприклад, якщо в англомовній традиції прескриптивну (або ж нормативну) граматику прийнято називати стандартною (Социальные и гуманитарные науки, 2015: 129), корейські науковці розділили ці поняття. Хоча на практиці різниця між прескриптивною та стандартною граматиною корейської мови у плані термінології

незначна, вона є. Та основний конфлікт з'являється тоді, коли йдеться про шкільну граматику та граматику корейської мови для іноземців. Шкільна граматику зосереджує увагу на підготовці матеріалів для вивчення граматики учнями шкіл, тобто вона значно спрощена й орієнтована на здобування учнями практичних навичок і тих знань про мову, які необхідні у повсякденному житті (임홍빈, 2000). Ціллю граматики корейської мови (한국어 문법) є викладання корейської мови як іноземної, тобто матеріал та термінологія цього напрямку є ще простішими, ніж термінологія тієї самої шкільної граматики (김재욱, 2007). Відповідно, стандартизація термінів вимагає остаточного вибору – залишити більш спрощений варіант для справді уніфікованої системи, яка буде під силу як науковцям, так і масовому читачу, чи, все-таки, взяти за основу академічний варіант лексики, чи взагалі створити дві окремі терміносистеми – нормативну і спрощену. Цій темі в «Базовому дослідженні для створення стандартної корейської граматики» Ю Хьон Кйона було виділено цілий розділ, і попередньо було узгоджено, що для зручності викладання мови в школі та іноземцям варто розділити проект стандартизації на дві частини: спочатку систематизувати лексику стандартної граматики, після чого використати отримані алгоритми та рекомендації для роботи над простішою термінологією для викладання корейської школярам та іноземцям (유현경, 2013: 79).

Ще однією проблемою проекту був вибір галузей для аналізу, адже різні підручники корейської мови зараховують різні галузі до граматики. У деяких випадках до граматики зараховують фонетику, морфологію, синтаксис і прагматику, в інших додають до цього переліку ще лексикологію, а у третіх – ще семантику, історію мови та ін. Як стане відомо через рік після публікації «Базового дослідження...», науковці виберуть перший варіант і зосередять увагу на термінах фонетики, морфології, синтаксису і прагматики (유현경, 2014).

Будь-який процес стандартизації має відповідати утвердженню нормам правопису та літературної мови. Нині корейські лінгвісти користуються кількома джерелами для перевірки відповідності мовних одиниць загальноприйнятим стандартам, найвідоміші з них:

- «Корейський правопис», виданий Міністерством культури та освіти у 1988 р. («한글 맞춤법»);
- «Пояснення до корейського правопису» та «Правила стандартної корейської мови» Національного інституту корейської мови, 1988 р. («한글 맞춤법 해설», «표준어 규정»);
- уже згаданий вище «Великий словник стандартної корейської мови» 1999 р. («표준국어대사전»);
- «Граматику для старшої школи» авторства Дослідницького центру викладання корейської мови

Сеульського національного університету, 2002 р. («고등학교 문법»).

У рамках проекту стандартизації термінології науковці зійшлися на тому, що якщо синонімічні терміни є рівноцінними і взаємозамінними, стандартною формою прийнято вважати ту, яка згадується у «Великому словнику». Проте якщо терміна в словнику немає або ж терміни не є взаємозамінними, необхідний додатковий аналіз за встановленими критеріями. В окремих випадках лінгвісти допускають виняток із цього правила. Наприклад, у «Великому словнику» немає таких термінів, як 현재 (과거, 미래) 시제 (теперішній, минулий, майбутній час), які при цьому є найбільш вживаним варіантом терміна нині, тому було прийнято рішення вважати їх стандартним варіантом, хоча у «Великому словнику» пропонується інший еквівалент (유현경, 2015: 21).

Наступною проблемою було те, що навіть у межах «Великого словника» трапляються випадки, коли для позначення понять у рамках однієї і тієї самої теми використовуються синоніми. Наприклад, у складних реченнях частину, що відповідає за з'єднання простих речень, називають сполучниковим закінченням (연결 어미), використовуючи для слова «сполучниковий» термін 연결, а для мовних одиниць, з яких це закінчення складається, – сполучникових часток чи прислівників – уже використовується термін 접속 для позначення того ж слова «сполучниковий». Тобто проблема виникла тому, що історично в рамках одного мікрополя стало нормою використовувати різні слова для позначення одного і того самого значення. Тут уже необхідна не просто заміна непотрібних синонімів, а робота над усуненням протиріч та нелогічних зв'язків в окремо взятій темі. У таких випадках логічно було би обирати ту лексику, яка має потенційно вищу продуктивність, щоб у майбутньому можна було утворювати нові терміни для нових понять – це особливо актуально для корейської мови, в якій одним з основних методів словотвору є афіксальний (Урядова, 2010).

Також проблемою, притаманною лише корейській мові, є наявність сино-корейської лексики. З однієї точки зору, використання корейських термінів для опису корейської граматики здається більш правильним, проте неможливо не враховувати набагато вищу продуктивність еквівалентів китайського походження. Наприклад, варіантом терміна «іменник», яким зараз користуються, є «명사», хоча початковим корейським варіантом був термін «이름씨».

Синонімія є не лише в парі «еквівалент корейського походження – еквівалент китайського походження», але й між термінами тільки китайського походження, адже таких слів у корейській мові більшість. Оскільки кожен склад такого терміна відповідає певному ієрогліфу – ханча, значення слів не завжди є абсолютно

тотожними. Нюанси у значеннях або нормах відмінювання/використання, здавалося б, ідентичних термінів часто настільки незначні, що їх замало для того, щоб залишити обидва варіанти використання. Тому перед науковцями постає дилема вибору: яке зі значень, все-таки, варто відкинути.

Завдяки високій продуктивності більшості термінів та можливості створювати нові терміни за допомогою афіксального способу терміни корейської мови зручні для використання і компактні в написанні. Але якщо термін складається з двох чи більше повнозначних слів, виникає питання, як сприймати цей термін – як нове слово чи як словосполучення – і, відповідно, як писати ці слова – разом або окремо (의존명사 / 의존 명사).

Однією з проблем, над якою працював Національний інститут корейської мови до того, як почався проект стандартизації, була проблема класифікації корейської лексики. Деякі мовні одиниці корейської мови мають яскраво виражені характеристики двох і більше граматичних категорій, і теоретики досі сперечаються щодо того, куди варто зарахувати такі одиниці. Те, що таких невіршених питань небагато (наприклад, проблема визначення частини мови для 이다/아니다 або 그렇다, класифікація вигуків), робить створення нового терміна для кожного окремого випадку недоцільним, адже може призвести до перевантаження терміносистеми непотрібними одиницями. Тому ці ж питання постають тепер і перед стандартизаційною комісією.

Висновки. Аналіз звітної документації, а також термінології граматики корейської мови показав труднощі, що можуть виникнути у процесі її стандартизації: 1) велика кількість усталених неточностей у межах окремих тем; 2) занадто широкі/вузькі за значенням терміни, які перевантажують терміносистему; 3) проблема класифікації корейської лексики; 4) неабсолютна тотожність синонімічних термінів; 5) питання правильного написання термінів (띄어쓰기); 6) про-

блема омонімії термінів, що належать до різних галузей граматики; 7) питання вибору між корейськими еквівалентами (고유어) та еквівалентами китайського походження (한자어).

Для вирішення цих проблем пропонуємо варіант критеріїв, що можуть застосовуватись для стандартизації термінів, виведених на основі доступної інформації щодо прогресу проекту, а також на результатах проведеного аналізу:

1) відповідність терміна нормам стандартної корейської граматики;

2) принцип традиційності: за наявності синонімічного ряду термінів, при виборі стандартного варіанту терміна для окремої галузі керуватись традиціями вживання термінів у цій конкретній галузі;

3) потенційна продуктивність вибраного терміна – з рівнозначних варіантів варто вибирати той, який має вищий рівень продуктивності, що означає, що у більшості випадків, окрім згаданих у п. 2, таким варіантом буде сино-корейський термін;

4) систематичність та узгодженість термінів у межах обраної терміносистеми;

5) уникнення омонімії термінів у різних галузях. проте, якщо такі терміни-омоніми уже існують і жоден не має рівноцінного еквіваленту, яким можна замінити один із термінів, їх рекомендовано зберегти;

6) вибір терміна, форма якого є більш зручною та простою у використанні;

7) якщо термін складається з двох і більше слів, варто вважати його словосполученням і дотримуватись відповідних норм написання.

Завершення вищеописаного проекту уможливить істотні висновки за умови проведення аналізу повного списку стандартизованих термінів. Також результати проекту в перспективі можуть бути адаптовані для стандартизації лексики шкільної граматики та граматики корейської як іноземної, що стане цікавим кейсом для вивчення лінгвістами в інших країнах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аникина В. В. Зарождение и становление лингвистической традиции в Корее. Москва : Издательский Дом ВШЭ, 2014. 168 с.
2. Гуменюк Т. І. Стандартизація в термінології: екстралінгвістичний погляд. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2015. № 55. С. 75–77.
3. Социальные и гуманитарные науки. Отечественная и зарубежная литература. Серия 6: Языкознание. *Реферативный журнал*. 2015. № 4. 204 с. URL: <https://rucont.ru/efd/369985>.
4. Урядова В. Д. Типологія афіксальних засобів словотворення в різносистемних мовах (на матеріалі корейської, російської та англійської мов) : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.17. Київ, 2010. 20 с.
5. Grattidge W., Westbrook J. H. Current Trends in Terminological Activity as Seen by Practitioners. *Standardizing Terminology for Better Communication: Practice, Applied Theory, and Results* / Eds. Strehlow R. A., Wright S. E. Philadelphia : ASTM International, 1993. P. 9–21.
6. 김영근, 남기섭, 유현경, 최형용. 표준 국어문법론. 서울 : 한국문화사, 2019. 593쪽.
7. 고인경. 학교문법과 한국어교육문법의 표준화 방안 연구 : 고등학교 “문법”과 “외국인을 위한 한국어 문법1”의 비교를 중심으로 : 석사학위논문 / 인하대학교 교육대학원. 인천, 2008. 120쪽.
8. 권재일. 한국어 교육을 위한 표준 문법의 개발 방향. *새국어생활*, 2000. 10권, 2호. P. 103–116.
9. 김재욱. 국어 문법과 한국어 문법의 체계 분석. *한민족어문학*, 2007. 51권, 51호. P. 43–70.

10. 방성원. 한국어 교육용 문법 용어의 표준화 방안. 한국어교육, 2002. 13권, 1호. P. 107–125.
11. 온-나라 정책연구. 2016년 표준 국어 문법 개발. 2016. URL: http://www.prism.go.kr/homepage/entire/retrieveEntireDetail.do;jsessionid=0FC7F1A4A6EC52A488CCF623D1D5DB52.node02?cond_research_name=&cond_research_start_date=&cond_research_end_date=&research_id=1371000-201600061&pageIndex=478&leftMenuLevel=160
12. 온-나라 정책연구. 2017년 표준 국어 문법 개발. 2017. URL: http://www.prism.go.kr/homepage/lately/retrieveLatelyDetail.do;jsessionid=FA7EA93AC3F7742A4DAE5302C475E6AA.node02?research_id=1371000-201700077
13. 유현경. 2014년 표준 국어 문법 개발. 서울 : 독수리, 2014. 289 p.
14. 유현경. 2015년 표준 국어 문법 개발. 서울 : 독수리, 2015. 434 p.
15. 유현경. 표준 국어 문법 개발을 위한 기초 연구. 서울 : 독수리, 2013. 213 p.
16. 이선웅. 국어 교육의 학교문법과 한국어 교육의 표준 문법. 어문논집, 2010. 43권. P. 75–96.
17. 임홍빈. 학교 문법, 표준 문법, 규범 문법의 개념과 정의. 새국어생활, 2000. 10권, 2호. P. 5–26.
18. 천소영. 한자어의 고유화. 한국어의 문화전통. 서울 : 대원, 2011. URL: <https://www.krpia.co.kr/viewer/open?plctId=PLCT00004990&nodeId=NODE03971205>.

REFERENCES

1. Anikina, V. V. (2014). Zarozhdenie i stanovlenie lingvisticheskoi traditsii v Koree [The Birth and Development of Linguistics in Korea]. Moskva : Izdatelskij Dom VSHE. [in Russian].
2. Humeniuk, T. I. (2015). Standartyzatsia v terminolohii: ekstralinhvistychnyi pohliad [Standardization in terminology: extralinguistic point of view]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". Seriiia "Filolohichna"* 55, pp. 75–77. [in Ukrainian].
3. Sotsialnye i gumanitarnye nauki. Otechestvennaia i zarubezhnaia literatura [Social studies and humanities. Russian and foreign articles]. (2015). Seriiia 6: Yazykoznaniiie. Referativnyi zhurnal 4. URL: <https://rucont.ru/efd/369985> [in Russian].
4. Uriadova, V. D. (2010). Typolohiia afiksalykh zasobiv slovtvorennia v riznosystemnykh movakh (na materialii koreiskoi, rosiiskoi ta anhliiskoi mov) [Typology of affixal means of word-formation in languages that belong to different systems (based on Korean, Russian, and English languages)]. *Dissertation Abstract*. Kyiv. [in Ukrainian].
5. Grattidge, W., Westbrook, J. IH. (1993). Current Trends in Terminological Activity as Seen by Practitioners. *Standardizing Terminology for Better Communication: Practice, Applied Theory, and Results* / Eds. Strehlow R. A., Wright S. E. Philadelphia : ASTM International. Pp. 9–21.
6. 고영근, 남기심, 유현경, 최형용. (2019). The Standard Korean Grammar [표준 국어문법론]. 서울 : 한국문화사.
7. 고인경. (2008). A study on the methods for standardization of school grammar and the Korean language grammar - focusing on comparison between high school «grammar» and «Korean language grammar for foreigners 1» [학교문법과 한국어교육문법의 표준화 방안 연구 : 고등학교 “문법”과 “외국인을 위한 한국어 문법1”의 비교를 중심으로]. 석사 학위논문. 인천.
8. 권재일. (2000). The ways of development of standardized Korean grammar for teaching Korean language [한국어 교육을 위한 표준 문법의 개발 방향]. 새국어생활 10(2). Pp. 103–116.
9. 김재욱. (2007). An analysis of systems between school grammar and Korean grammar [국어 문법과 한국어 문법의 체계 분석]. 한민족어문학 5(51). Pp. 43–70.
10. 방성원. (2002). A method of standardization of grammatical terms in Korean language education [한국어 교육용 문법 용어의 표준화 방안]. 한국어교육 13(1), pp. 107–125.
11. On-Nara Policy Study. (2019, March 15). 2016 Development of Standard Korean Grammar [온-나라 정책연구. 2016년 표준 국어 문법 개발]. URL: http://www.prism.go.kr/homepage/entire/retrieveEntireDetail.do;jsessionid=0FC7F1A4A6EC52A488CCF623D1D5DB52.node02?cond_research_name=&cond_research_start_date=&cond_research_end_date=&research_id=1371000-201600061&pageIndex=478&leftMenuLevel=160
12. On-Nara Policy Study. (2019, March 15). 2017 Development of Standard Korean Grammar [온-나라 정책연구. 2017년 표준 국어 문법 개발]. URL: http://www.prism.go.kr/homepage/lately/retrieveLatelyDetail.do;jsessionid=FA7EA93AC3F7742A4DAE5302C475E6AA.node02?research_id=1371000-201700077
13. 유현경. (2014). 2014 Development of Standard Korean Grammar [2014년 표준 국어 문법 개발]. 서울 : 독수리사.
14. 유현경. (2015). 2015 Development of Standard Korean Grammar [2015년 표준 국어 문법 개발]. 서울 : 독수리사.
15. 유현경. (2013). 2013 A Basic Research for Development of Standard Korean Grammar [표준 국어 문법 개발을 위한 기초 연구]. 서울 : 독수리사.
16. 이선웅. (2010). School grammar of Korean education for native speakers and standard grammar of Korean education for foreign people [국어 교육의 학교문법과 한국어 교육의 표준 문법]. 어문논집 43, pp. 75–96.
17. 임홍빈. (2000). School grammar, standardized grammar, prescriptive grammar: concept and definition [학교 문법, 표준 문법, 규범 문법의 개념과 정의]. 새국어생활 10(2). Pp. 5–26
18. 천소영. (2011). Koreanization of hanja-based Korean words [한자어의 고유화]. 한국어의 문화전통. 서울 : 대원사. URL: <https://www.krpia.co.kr/viewer/open?plctId=PLCT00004990&nodeId=NODE03971205>.